

Learnings symposium 4 september 2025

*“De waarde van kunst, cultuur en erfgoed:
katalysator voor stedelijke ontwikkeling”*

 GINDER®

Heerlen

INLEIDING

Op 4 september kwamen we samen tijdens het symposium om te spreken over hoe kunst, cultuur en erfgoed een stevige plek krijgen in stedelijke ontwikkeling. Twee vragen stonden daarbij centraal:

- › Hoe maak je de meervoudige waarde van kunst, cultuur en erfgoed zichtbaar en meetbaar?
- › Hoe zorg je dat deze waarden daadwerkelijk een plek krijgen in de openbare ruimte en in vastgoedontwikkeling?

Pas in samenhang krijgen deze perspectieven echt kracht.

“

**De waarde van
kunst, cultuur en
erfgoed:
katalysator voor
stedelijke
ontwikkeling**

”

DE MEERVOUDIGE WAARDE VAN KUNST, CULTUUR EN ERFGOED

Kunst en cultuur zijn een bron van inspiratie voor de grote transitie waar we voor staan – van duurzaamheid en circulariteit tot inclusieve groei en leefbare steden. Ze maken nieuwe perspectieven zichtbaar, dagen bestaande patronen uit en helpen mensen en organisaties om verandering te omarmen. Ze zijn de zuurstof van de samenleving.

Kunst, cultuur en erfgoed dragen ook bij aan plezier en beleving in de stad, versterken verbinding, talent en gezondheid van bewoners, en vergroten de aantrekkelijkheid van plekken. Ze maken gebieden aantrekkelijk om te wonen en te werken en versterken zo het vestigingsklimaat en de economische structuur. Ook geven ze identiteit en trots. **Investeren in kunst, cultuur en erfgoed is daarmee geen kostenpost, maar een investering in brede welvaart en maatschappelijke betekenis!**

GEDEELDE WAARDEN VRAGEN OM GEDEELD EIGENAARSCHAP EN NIEUWE STRUCTUREN

Het venijn zit in de start: wie je vanaf het begin betreft, bepaalt of eigenaarschap breed gedragen en duurzaam verankerd wordt. Tegelijkertijd ontstaat vaak een hiaat: de eerste investeerders lopen de risico's, terwijl de langetermijnwaarde pas later zichtbaar wordt en vaak bij anderen terechtkomt.

Juist daarom zijn nieuwe vormen van eigenaarschap nodig. Een kleine groep ambassadeurs – een soort 'coalition of the willing' of Gideonsbende – kan hierin het verschil maken: zij brengen slagkracht, netwerk en verbeeldingskracht om de beweging te trekken. Daarnaast zijn coöperaties, mede-eigenaarschap en ontwikkelaars die zich langdurig verbinden aan een gebied of een publiek-privaat fonds kansrijke structuren.

Cruciaal is het ontwikkelen van waardemodellen die de meervoudige waarde van kunst, cultuur en erfgoed ook structureel en financieel weten te vertalen. Vroeger liet de 1%-regeling zien hoe structurele koppelingen tussen investering en culturele waarde kunnen werken. Door vergelijkbare mechanismen te verkennen, kan de toekomstige waarde van investeringen in cultuur en erfgoed gedeeld, geborgd en opnieuw inzetbaar worden voor volgende generaties.

VAN EIGENAARSCHAP NAAR PRAKTIJK

Gedeelde waarden en structuren krijgen pas betekenis wanneer ze daadwerkelijk in de praktijk worden gebracht. Vaak start het met experimenteren op een concrete locatie, waarbij erkend wordt dat niet altijd dezelfde taal wordt gesproken tussen partijen. Cultuurmakelaars kunnen deze brug slaan tussen vastgoed, overheid en cultuur, terwijl makers, kunstenaars en bewoners vanaf het begin aan tafel moeten zitten. Co-creatie en diversiteit zorgen ervoor dat verhalen en ambities breed gedragen en duurzaam verankerd worden. Tijdelijke invullingen, broedplaatsen en betaalbare ruimte vormen vaak de basis voor een blijvende ontwikkeling.

Om experimenten en initiatieven structureel te laten bijdragen, zijn voorspelbare kaders, duidelijke procedures en een meerjarige commitment van betrokken partijen cruciaal. Zo weten makers, investeerders en andere partners waar ze aan toe zijn, en kan het succes van pilots en innovaties daadwerkelijk opgeschaald worden.

Kunst, cultuur en erfgoed worden zo niet alleen de zuurstof van de samenleving, maar ook de katalysator van stedelijke vernieuwing: een investering in steden die vitaal, veerkrachtig en toekomstbestendig zijn.

© Thys Architectuur

Meer weten?

ARTIKELN WAARDE KUNST, CULTUUR EN ERFGOED

Ter voorbereiding op het symposium zijn enkele artikelen gedeeld via LinkedIn. Deze raken de thema's waar we tijdens het symposium met elkaar over in gesprek zijn gegaan. Hieronder zijn betreffende artikelen terug te lezen:

- › Symposium Kunst, cultuur en erfgoed als katalysator voor stedelijke ontwikkeling: <https://wijzijnginder.nl/kennisbank/0725-symposium-kunst-cultuur-en-erfgoed-als-katalysator-voor-stedelijke-ontwikkeling>
- › Circulaire plastics en de kracht van verbeelding: <https://www.linkedin.com/pulse/circulaire-plastics-en-de-kracht-van-verbeelding-wijzijnginder-ve3je/?trackingId=PcdzVgP8C7xJ1tQ0j40%2FUQ%3D%3D>
- › Hoe cultuur een binnenstad verandert – en wat daarvoor nodig is: <https://www.linkedin.com/pulse/hoe-cultuur-een-binnenstad-verandert-en-wat-daarvoor-nodig-7nyuf/?trackingId=QuD42gUPkrVzhT6uaV7SeQ%3D%3D>
- › Hoe cultuur en erfgoed verbindt: Château de la Mothe Chandeniers: <https://www.linkedin.com/pulse/circulaire-plastics-en-de-kracht-van-verbeelding-wijzijnginder-ve3je/?trackingId=PcdzVgP8C7xJ1tQ0j40%2FUQ%3D%3D>

SPREKERS TIJDENS SYMPOSIUM

Roel Wever
Gemeente Heerlen

Eelco van der Lingen
Mondriaan Fonds

Maurice Olivers
*Brightland Circular
Space*

Steven Delva
*DELVA Landscape,
Architecture & Urbanism*

Paul Berden
Berden Mode

Rinske Brand
Brand The Urban Agency

Arno Ruigrok
Adviseur & City Deal

ORGANISATIE & GESPREKSLEIDERS

Tom Gosens
Ginder

John Bardoel
Ginder

Karen Mertens
Gemeente Heerlen

Natali Palmtak
Gemeente Heerlen

Dit rapport is met uiterste zorgvuldigheid tot stand gekomen op basis van deskundig onderzoek. Onderhavig rapport bevat een weergave en interpretatie van (delen van de) onderzoeksresultaten. Het is anderen toegestaan om (delen van) het rapport en gehanteerde methodieken en modellen te kopiëren, distribueren, vertonen, op te voeren zolang Ginder als maker van het werk wordt vermeld en het werk niet commercieel wordt gebruikt.

GINDER
Brugstraat 1a
5211 VS 's-Hertogenbosch
T: 088 210 02 00
E: info@wijzijnginder.nl
I: wijzijnginder.nl

